

Ime pomeni vas na pobočju, to je na straneh Nanosa.

Zgodovinar.: Strane lahko prištevamo k najstarejšim vsem na Pivki, so le nova naselbina pod prazgod vinskim gradiščem na Dolgem griču. Ljudsko izročilo pravi, da je pri stari tisi pridig val sv. Jeronim. Iz tega smemo sklepati, da je moglo biti tu kršč. svetišče za časa prvega pokristianjevanja. O starosti c. ne moremo ~~gxxxix~~ sediti, ker je plod mnogih prezidav. Zaključek prezbit. kaže na gotiko. letnica 1766 na obeh pročelnih oknih naznanja popraviljanje c. Ob zadnjem popraviljanju l. 1925 se je v tleh prikazal temelj prejšnje pročelne stene nek liko bolj notri pod cerkvijo. Postanek stolpa je razviden iz letnice na pročelju 1776. Tamni pevske kor je označen z l. 1794. V tisti dobi kot pravi ljudstvo, so delali domači kamnoseki pri Severju zraven cerkve, ki so izdelali tudi precej lep portal ob vhodu skozi c. ograjo, prvotno je bil baše ta portal namenjen za cerkev, a ga iz neznanega vzorka niso tja postavili. Ima letnico 1793. Ni znano ali so ti kamnoseki delali tudi za druge c. Zakristi- ti- je dal sezidati župnik Puc l. 1889 (Historia II, str. 18.) Cerkevna stavba sto- i na slabem temelju, zato zidovje poka. L. 1835 so jo povezali z železnimi vrvmi (cerkv. računi). Ob koncu svet. vojne zaradi slabega stanja zopet potreb- na popravila. L. 1925 se je c. veliko popravljala, podrla in na novo sezidala se je v velikem delu juž. ladijska stena in nov tlak v c.

Opis: Orientirana je proti vzh. V ravni osi se vrstijo: zvonik, pravokotna lad- ja in prezbitერი s tremi str. zaključka. Na sev. steni je prezbit. prizidana zakristi- ja. Prezbit. dolg 4.18m, širok 4.30m, visok 5m.

Ladija je dolga 8.90m, široka 5.76m visoka 5.70m. Stene ladie do pevskega kora krasi venčni zidec, zunanjo stran pa podstrešni venec s konzolami.

Strop je razčlenjen s tremi zidci in ima enak podstrešni venec kot cerkev. Spodnji del je pola, odkoder pelje vhod v c. Na pročelju stolpa je zidana kamnita plošča s izklesanim patriarhalnim križem (z dvema povprečnicami): ali ima to kak pomen ni znano.

Oprava: cerkev ima lep oltar iz marmorja

raznih barv, prav lepa baročno umetnina. Podstavek mize je bogato razčlenjen in na sredi vzbočen v podobi sarkofaga. Vrh oltarja krasi to angelički in angelske glavice. V oltariu je iz marmorja izdelan kip križanega Kristusa, ki se mu ob nogah naslanjata žal. M. božja in sv. Janez. To lepo delo je kupil za c. domačin Anton Žitko iz št. 22, trg vec v Trstu. Tre pa je bila v oltariu lesena skupina, ki je sedaj nekje v c. ali zakristiji. "Kdaj pa je bila v oltariu slika. Na neki deski za oltarjem je napis: Johannes Posiga Sapan (Bartholomeus Gottnig, Mahler) 1789. Kaj več o tem slikarju nisem našel. Je 1. 1863 omenja inventarni zapisnik sliko, danes ni več sledu o njej. Ob straneh oltarja stojita na visokih podstavkih čedna kipa sv. apostolov Simona in Juda. Ljudsko izročilo pravi, da so ta oltar prenesli v Strane iz eremitske c. sv. Valentina na gori Sabotinu pri Gorici. Na tleh pred oltarjem 1. 1760.

Obhajilna miza je del prejšnje balustrade pevskega kora pri Mari in je bila sem nameščena 1. 1891.

Križev pot je bil preje v p.c.v Hraščah in ga je kupil župnik Puc za stransko c. 1. 1887. Križci vrh podob so iz tisinega lesa. (Historia II, str. 14).

Zvonovi so trije. Veliki in mali sta dar vojne odškodnine 1923 intentata skupaj ok. 60 kg, srednji je iz 1. 1734 (Samassa, Labaci) in tehtal 180 kg, premer 70 cm.

Fr. Rupnik (kurat: Zgodovina hrenoviške župe
(rokopis) str. 319-323.

Cerkev so nanovo pozidali.

Zg. Danica, 1. 1888, str. 342.